

LLETRES

David Bueno



Salut i poder

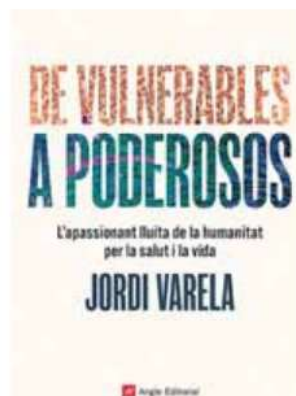
“Del cos la festa és gaudir de salut, / cames potents i somriure xalest, / però el seny vol poema brau i honest / que a més serà seient, mai temps eixut.” (Vicenç Calonge i Gustà)

Una de les constants de totes les èpoques ha estat la preocupació per mantenir la salut i guarir les afeccions. En trobem referències als gravats i escrits sumeris, egipcis, hindús i xinesos, on les persones que s'hi dedicaven gaudien d'un estatus de poder especial. Molt possiblement al paleolític també es feien servir herbes remeieres. La més antiga és fins i tot anterior a la nostra espècie. A les coves de Shanidar, a l'Iraq, s'han trobat restes d'un neanderthal que va viure fa uns 60.000 anys. Al seu costat hi havia pol·len de diverses plantes amb propietats medicinals.

El concepte de salut és, tanmateix, molt més ampli que el fet de no emmalaltir o guarir les afeccions. L'OMS la defineix com un estat de complet benestar físic, mental i social, i no únicament com l'absència d'afeccions

o malalties. “Del cos la festa és gaudir de salut”, ens diu el poeta mallorquí Vicenç Calonge i Gustà. La voluntat de viure més i millor és un dels principals motors dels éssers humans per avançar i superar situacions com la pobresa, la fam, les infeccions...

A *De vulnerables a poderosos*, el metge Jordi Varela, que ha estat directiu de tres hospitals de la xarxa de salut pública, ens ofereix un viatge commovedor de milers d'anys d'història. Narra els grans avenços mèdics, des del descobriment dels antibiòtics o les vacunes fins a la invenció de l'anestèsia o la comprensió de les epidèmies, associats als reptes socials de cada època. I ho fa amb perspectiva ètica i de futur. De lectura àgil, el llibre està estructurat en vuitanta relats agrupats en sis àmbits temàtics: els factors socials que influeixen en la salut, com la pobresa o la violència; els agents que hi participen, com el personal sanitari; l'efecte de les creences religioses i les supersticions; els grans descobriments científics; la comprensió i el control de les epidèmies, i la creativi-

**De vulnerables a poderosos**

- Autor: Jordi Varela
- Editorial: Angle (2024)
- Pàgines: 384

tat i l'enginy que han contribuït al desenvolupament de la medicina. Varela, però, destaca un altre aspecte que considera crucial. Malgrat superar moltes adversitats, avui ens trobem, diu l'autor, davant el nostre pitjor enemic: nosaltres mateixos. L'increment de les desigualtats socials i el canvi climàtic emfasitzen la importància

**Són els nostres amos i nosaltres els seus...**

- Autor: José R. Alonso
- Editorial: Bromera
- Pàgines: 216

d'avançar no només en salut, sinó també en alimentació i en educació, per evitar el malbaratament de productes, també sanitaris, si volem que els onze mil milions de persones que es calcula que acabarem convivint a la Terra ho fem de manera saludable.

Curiosament, alguns dels paràsits que poden afectar la nostra

salut: bacteris, protozous, platihelminths, virus o fongs, no només poden afectar el nostre benestar físic, sinó també el mental i social. Possiblement tothom coneix alguna pel·lícula de ciència-ficció en què un paràsit s'introdueix dins el cos de les persones i, prenent-ne el control, les converteix en esclaves de les seves necessitats. A *Són els nostres amos i nosaltres els seus esclaus*, el catedràtic de biologia José Ramón Alonso explica de quina manera l'activitat d'alguns paràsits exerceix un poder que pot afectar el nostre comportament. S'ha vist que les persones infectades per toxoplasma, un protozou, poden experimentar canvis psicològics que inclouen hiperactivitat, atabalament i comportament irreflexiu. Als homes, a més, sembla que els fa ser més expeditius, gèlols, dogmàtics i desconfiats; mentre que les dones infectades són més conscients, persistents, afectuoses, extravertides i moralistes. Per contra, aparentment les persones infectades per aquest paràsit són valorades com més atractives que les no infectades!